

สถาบันพระมหากษัตริย์กับความมั่นคงของประเทศ สมัยประชาธิปไตย

รองศาสตราจารย์ณรงค์ พ่วงพิศ

ความนำ

ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ความยุ่งยากในเรื่องต่างๆ อันกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศบ่อยครั้ง รัฐบาลไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาได้พยายามที่จะรักษาความมั่นคงของประเทศ ให้รอดพ้นจากภยันตรายทั้งจากภายในและภายนอกมาโดยตลอด แต่ก็มีอีกแง่มุมหนึ่งที่สมควรจะได้พิจารณา คือ ความมั่นคงของประเทศที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยพระบรมราโชบายที่สุ่มคัมภีร์ภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นประมุขของประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาจนถึงยุคปัจจุบันเพราะมีสถานการณ์หลายอย่างที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ แต่พระมหากษัตริย์ของประเทศไทยตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมาถึงในสมัยรัชกาลปัจจุบันได้มีพระราชดำริในการรักษาความมั่นคงของประเทศได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

การรักษาความมั่นคงของประเทศท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมืองภายใน

ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่ถึงกระนั้นความไม่สงบภายในประเทศก็ยังคงมีอยู่ ประเทศไทยในขณะนั้นกำลังอยู่ในหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทย คณะราษฎรที่ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองก็ยังคงมีความวิตกกังวลต่อการฟื้นฟูอำนาจของกลุ่มกษัตริย์นิยม จึงยังคงเฝ้าระวังและควบคุมสถานการณ์การเมืองอย่างใกล้ชิด แต่ด้วยพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวในขณะนั้น ได้มีส่วนช่วยรักษาความมั่นคงของประเทศให้ดำรงอยู่ได้

หลังจากที่คณะราษฎรได้ทำการยึดอำนาจเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 แล้ว ได้มีหนังสือกราบบังคมทูลอัญเชิญพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งขณะนั้นยังทรงประทับอยู่ที่พระราชวังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้เสด็จพระราชดำเนินกลับคืนสู่กรุงเทพมหานครเพื่อทรงดำรงตำแหน่งพระมหากษัตริย์ต่อไปภายใต้รัฐธรรมนูญ คณะราษฎรยังได้กราบบังคมทูลให้ทรงตอบรับการเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้นด้วย ถ้าหากพระองค์ทรงปฏิเสธก็ดีหรือไม่ทรงตอบรับภายใน 1 ชั่วโมง นับตั้งแต่ทรงได้รับหนังสือกราบบังคมทูลแล้วก็ดี คณะราษฎรก็จะได้ประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินโดยจะเลือกเจ้านายพระองค์อื่นที่เหมาะสมขึ้นทรงเป็นพระมหากษัตริย์ต่อไป

ภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับหนังสือกราบบังคมทูลของคณะราษฎรแล้ว พระองค์ทรงมีทางเลือกอยู่ 3 ทาง คือ ทางแรก พระองค์เสด็จหนีไปต่างประเทศ ทางที่สอง พระองค์เสด็จกลับ

กรุงเทพฯ และยินยอมรับคำเชิญของคณะราษฎรให้ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ต่อไปภายใต้รัฐธรรมนูญ และทางสุดท้ายคือทรงรวบรวมกำลังทหารหัวเมืองที่ยังมิได้เข้ากับคณะราษฎร และยังคงมีความจงรักภักดีต่อพระองค์ ยกทัพมายึดกรุงเทพฯ โดยอาจจะมีทหารบางหน่วยในกรุงเทพฯ ที่ยังมีได้ตัดสินใจที่จะเข้าข้างฝ่ายใดเข้ามาหาความภักดีด้วยนั้นหมายถึงพระองค์ทรงเลือกวิธีปราบปรามคณะราษฎร

ในทางเลือกทั้ง 3 ทางนั้น ถ้าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลือกแนวทางที่สาม ประเทศชาติอาจจะต้องเกิดการนองเลือด ไม่ว่าจะเป็ประชาธิปไตยหรือกลับไปสู่ราชาธิปไตย ความมั่นคงของประเทศจะต้องได้รับความกระทบกระเทือนอย่างหนัก และในยามที่ประเทศชาติเกิดความระส่ำระสาย มหาอำนาจอาจเข้าแทรกแซงได้ เพราะขณะนั้นสถานการณ์ของโลกกำลังคุกรุ่นด้วยไฟสงคราม แต่นับเป็นโชคดีของประชาชนชาวไทยที่มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงห่วงใยประชาชนและประเทศชาติ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตัดสินพระทัยเลือกแนวทางที่สอง คือ พระองค์เสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพฯ และทรงยินยอมรับคำเชิญของคณะราษฎรให้เป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญต่อไป พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชหัตถเลขาตอบรับคณะราษฎร ดังนี้ข้อความตอนหนึ่งว่า

.....ข้าพเจ้าเห็นแก่ความเรียบร้อยของอาณาประชาราษฎร์ ไม่อยากให้เกิดเลือดเนื้อกับทั้งเพื่อจัดการโดยละม่อมละมัย ไม่ให้ขึ้นชื่อได้ว่าจลาจลเสียหายแก่บ้านเมือง... จึงยอมรับที่จะเป็นตัวเชิด เพื่อให้คุมโครงการตั้งรัฐบาลให้เป็นรูปวิธีเปลี่ยนแปลงตั้งพระธรรมนูญ โดยสะดวก เพราะว่าถ้าข้าพเจ้าไม่ยอมรับเป็นตัวเชิด นานาประเทศคงจะไม่ยอมรับของรัฐบาลใหม่นี้ซึ่งจะเป็นความลำบากยิ่งขึ้นหลายประการ...³

การตัดสินพระทัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวในครั้งนั้นได้ระงับความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎรได้ทำให้ความมั่นคงของประเทศกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง ไม่มีการต่อต้านหรือปราบปรามคณะราษฎรโดยสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่กลับกลายเป็นฝ่ายที่ให้ความสนับสนุนคณะราษฎรในการสรรค์สร้างสถาปนาประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่ประเทศไทยต่อไป

ภายหลังที่คณะราษฎรได้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว คณะราษฎรได้เสนอให้พระยามโนปกรณนิติธาดา (ก้อน หุตะสิงห์) เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกในระบอบประชาธิปไตยของไทย ต่อมาได้เกิดความขัดแย้งในคณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับเรื่องเค้าโครงการเศรษฐกิจที่นายปรีดี พนมยงค์ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้จัดร่างมาเพื่อพิจารณา เนื่องจากพระยามโนปกรณนิติธาดาไม่เห็นด้วยกับเค้าโครงการเศรษฐกิจดังกล่าว จนถึงขั้นได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรและงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตราฐาน เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2476

ผลจากความยุ่งยากทางการเมืองที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ได้นำไปสู่การยึดอำนาจของคณะทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน ภายใต้การนำของพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476 ทำให้พระยามโนปกรณนิติธาดาต้องพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สภาผู้แทน

ราษฎรได้ประชุมพิจารณาและตกลงที่จะเสนอชื่อพันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา ขึ้นกราบบังคมทูลให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2476 โดยที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงคัดค้านแต่ประการใด ในขณะที่พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนาได้ปรากฏในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรว่า

...ไม่อยากเป็น เพราะไม่สันทัดในทางการเมือง ย้ำว่าเป็นนักรบไม่ใช่政客 แต่เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ มาแล้ว ก็ขอรับหน้าที่สัก 10-15 วัน พอให้พันระยะหัวเลี้ยวหัวต่อไปเสียก่อน...^๕

ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อถึงวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2476 พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา จึงได้มีหนังสือกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยมีความสำคัญตอนหนึ่งว่า

....ข้าพระพุทธเจ้าได้กล่าวแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาและผู้แทนหนังสือพิมพ์ที่มาสอบถามว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะรับฉลองพระเดชพระคุณในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพียง 10-15 วันเท่านั้น พอได้มีโอกาสฟังเสียงและสังเกตหาผู้ที่สมควรจะเป็นนายกรัฐมนตรีสืบไป และจะถึง 15 วันตามกำหนดในวันที่ 5 เดือนนี้แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าจึงใคร่ขอพระราชทานพระมหากรุณา... ขอพระบรมราชานุญาตลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ 5 เดือนนี้เป็นต้นไป...^๖

ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นความสำคัญของความมั่นคงของประเทศชาติเป็นที่ตั้ง พระองค์ทรงยืนยันที่จะให้พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป พระองค์ทรงได้แยงเหตุผลทั้งหมดที่เป็นข้ออ้างของพันเอกพระยาพลพลพยุหเสนาที่สมควรจะต้องลาออก ดังมีพระราชกระแสรับสั่งบางตอนว่า

...ที่ท่านวิตกว่าการที่มีตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีและบัญชาการทหารบก จะทำให้คนทั้งหลายครหาได้ว่า ประเทศสยามปกครองโดยอำนาจทหารนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่ายังไม่ควรวิตก เพราะเวลานี้ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดครหาหรือสงสัยไปในทางนั้นเลย แม้แต่พวกหนังสือพิมพ์ซึ่งถือว่าเป็นปากเสียงของประชาชน และซึ่งในเวลานี้มีอิสระและเสรีภาพในการพูดยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน ก็ไม่ปรากฏว่ามีเสียงระแวงในทางนี้เลย...^๗

และนอกจากนี้ก็ยังมียี่งมีเรื่องอื่นๆ อีกหลายข้อ ในตอนท้ายของพระราชหัตถเลขา พระองค์ทรงมีรับสั่งว่า

...ข้าพเจ้าเห็นว่ายังไม่มีความจำเป็นอย่างใดที่ท่านจะต้องลาออก จึงมีความเสียใจที่จะอนุญาตไม่ได้ และเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ความเรียบร้อยของชาติบ้านเมืองอันเป็นที่รักยิ่งของเรา ข้าพเจ้าขอร้อง

ให้ท่านอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบไปรึอน...?

การที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ทรงมีพระบรมราชานุญาตให้พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนาลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น สะท้อนให้เห็นถึงพระบรมราโชบายของพระองค์ใน การที่จะรักษาความมั่นคงของประเทศในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ เพื่อมิให้เกิดสุญญากาศทางการเมืองในขณะนั้น เพราะพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา เคยเป็นทั้งหัวหน้าคณะราษฎรในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และ หัวหน้าคณะทหารยึดอำนาจการปกครองจากพระยามโนปกรณนิติธาดา ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีสืบต่อจากพระยามโนปกรณนิติธาดาจากสภาผู้แทนราษฎร เพื่อกราบบังคมทูลให้ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ประกอบกับในขณะนั้นยังไม่มีผู้ใดเหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้านเมืองเท่าท่านผู้นี้ ดังนั้นการมี พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจึง เป็นการลดความขัดแย้งทางการเมืองในขณะนั้นลงได้ในระดับหนึ่ง

หลังการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ได้มีความพยายามที่จะก่อการรัฐประหารภายใต้การนำของพลเอก พระองค์ เจ้าบรมเทศ อดีตเสนาบดีกระทรวงกลาโหมในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งได้ยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาลหลายข้อ เช่น การดำเนินการให้ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์ปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญตลอดไป รวมทั้งข้อเสนอของ ผู้นำกองกำลังทหารส่วนหนึ่งที่ต้องการให้รัฐบาลต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง โดยเฉพาะ การแต่งตั้งและถอดถอนคณะรัฐบาลจะต้องเป็นไปตามเสียงส่วนใหญ่^๑ เป็นต้น ข้อเสนอของฝ่ายรัฐประหาร เป็นการป้องปรามมิให้รัฐบาลในขณะนั้นเปลี่ยนรูปแบบการปกครองหรือดำเนินนโยบายแบบเผด็จการ) ขณะที่คณะรัฐประหารกำลังเผชิญหน้ากับกองทหารฝ่ายรัฐบาลอยู่นั้น พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำรงพระองค์อยู่เป็นกลางในทางการเมืองในฐานะที่พระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือการเมือง พระองค์ มิได้ให้การสนับสนุนกลุ่มทหารภายใต้การนำของพลเอก พระองค์เจ้าบรมเทศ เพราะถ้าให้การสนับสนุนก็ จะยิ่งทำให้สถานการณ์ขยายตัวออกไปมากยิ่งขึ้น จึงถือว่าได้ว่าพระองค์ทรงมีบทบาทสำคัญในการช่วย ดำรงรักษาความมั่นคงของประเทศและพระองค์ยังทรงมีส่วนสำคัญในการรักษาประชาธิปไตยอีกด้วย^๒

ในรัชกาลปัจจุบัน ได้เกิดความขัดแย้งในทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทยอยู่ หลายครั้ง มีการใช้กำลังเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรง จนประชาชนบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก ส่งผล กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ เพราะแต่ละฝ่ายไม่สามารถประสานประโยชน์ต่อกันได้ แต่เนื่องจาก ประเทศไทย มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่กำลังมี ความขัดแย้งกันอยู่ในสังคมไทย ดังเช่นที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516^๓ หรือที่เรียกว่า “วันมหา วิปโยค” และในเหตุการณ์ พ.ศ. 2535^๔ หรือที่เรียกว่า “พฤษภาทมิฬ” และในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2549 เป็นต้น

ในกรณี 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยภายใต้การนำของนายธีรยุทธ บุญมี ได้ชุมนุมเรียกร้องรัฐธรรมนูญจากรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ในขณะนั้น เนื่องจากรัฐบาลมิได้ ปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของนิสิตนักศึกษาผู้รักประชาธิปไตย แต่กลับใช้กำลังปราบปรามนิสิตนักศึกษาและ

ประชาชนอีกด้วย จนเกิดการนองเลือดในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และท่ามกลางปะทะกันทั้งสองฝ่าย ด้วยพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จอมพลถนอม กิตติขจร ได้กราบบังคมทูลลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์ อธิการบดีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ขณะนั้น เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่¹² โดยมีนายทวี แรงขำ รองประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ หลังจากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่งให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ให้คำสัญญาแก่ประชาชนชาวไทยทางโทรทัศน์ว่าจะดำเนินการให้มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน และขอให้ทุกฝ่ายกลับคืนสู่ความสงบโดยเร็วที่สุด เพื่อประชาชน และเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์¹³

พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเมตตาปกปักรักษาเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนตั้งแต่ตอนเช้าของวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 อันเป็นช่วงเวลาที่ยังสองฝ่ายเริ่มปะทะกันจนกลายเป็นจลาจล เนื่องจากบรรดานิสิตนักศึกษาประชาชนที่หนีตายจากการปะทะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนหนึ่ง ได้ว่ายน้ำข้ามคูน้ำหน้าพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เพื่อไปขอพระบารมีเป็นที่พึ่ง เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบ ได้ทรงมีรับสั่งให้เปิดประตูวังรับบรรดานิสิต นักศึกษา และประชาชนที่กำลังหนีภัยให้เข้าไปในทันที พร้อมกับนั้นก็ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งมิให้ทหารมหาดเล็กและทหารรักษาวังทุกคนใช้อาวุธอีกด้วย¹⁴

ภายหลังจากที่ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายสัญญา ธรรมศักดิ์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งถึงแม้จะพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด ยังคงออกแถลงการณ์และออกคำสั่งปราบปรามการจลาจลอย่างเฉียบขาด สถานการณ์รุนแรงจึงยังไม่ยุติ จนกระทั่งถึงตอนเย็นของวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2516 จอมพลถนอม กิตติขจร จอมพลประภาส จารุเสถียร และพันเอกณรงค์ กิตติขจร จึงได้เดินทางออกนอกประเทศไทย ทำให้เหตุการณ์ความไม่สงบได้ยุติลง และสถานการณ์ของประเทศกลับเข้าสู่ความเป็นปกติ

การเกิดสถานการณ์ที่รุนแรงและขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางจนกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ นับเป็นความสูญเสียอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติและประชาชน แต่ด้วยพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทำให้สันติสุขของประชาชน และประเทศชาติได้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

ต่อมาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 สถานการณ์ของประเทศไทยได้เกิดความรุนแรงขึ้นอีก เมื่อเกิดการชุมนุมต่อต้าน พลเอกสุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี ผู้ซึ่งมิได้ผ่านการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน โดยผู้ชุมนุมทั้งหลายภายใต้การนำของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้เกิดปะทะกับทหารที่รัฐบาลส่งเข้ามาปราบปราม ทำให้เกิดความสูญเสียอย่างรุนแรงทั้งชีวิตของผู้คนและทรัพย์สิน และไม่มีที่ท่าว่าจะยุติลงได้อย่างสงบ ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยขณะนั้นหากยังไม่ยุติลงได้ย่อมกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศโดยรวม ไม่ว่าจะด้วยความถดถอยชะงักงันของเศรษฐกิจและความแตกสามัคคีของคนในชาติ ล้วนไม่เป็นผลดีต่อสถานการณ์ของบ้านเมืองด้วยกันทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์วิกฤตเช่นนี้ ประชาชนคนไทยก็ได้เห็นถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ของประเทศไทย เพราะในขณะที่ยังสองฝ่ายทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายชุมนุมประท้วงเผชิญหน้า

กันอยู่นั่นเอง คณะองคมนตรีจัดประชุมเป็นการด่วนหลังการประชุม คณะองคมนตรีมีมติให้นำตัวพลเอกสุจินดา คราประยูรและพลตรีจำลอง ศรีเมือง เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับพระราชทานพระบรมราโชวาทเพื่อหาทางปรองดองแก้ไขสถานการณ์ โดยมีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษเป็นผู้ดำเนินการ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานกระแสพระราชดำรัสแก่พลเอกสุจินดา คราประยูร และพลตรีจำลอง ศรีเมือง เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 โดยมีนายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรีและพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษเป็นผู้นำเข้าเฝ้า ความสำคัญตอนหนึ่งในกระแสพระราชดำรัส มีดังนี้

...ขอให้ท่านโดยเฉพาะสองท่าน พล.อ.สุจินดา และ พล.ต.จำลอง ช่วยกันคิด คือหันหน้าเข้าหากันแล้วไม่ใช่เผชิญหน้ากัน เพราะเป็นประเทศของเรา ไม่ใช่ประเทศของหนึ่งคนสองคน เป็นประเทศของทุกคน ต้องหันหน้าเข้าหากันไม่ใช่เผชิญหน้ากัน เพราะว่ามันอันตรายมีอยู่....เพียงแต่ว่าจะต้องเอาชนะแล้วใครจะชนะ ไม่มีทางชนะอันตราย ทั้งนั้น มีแต่แพ้คือต่างคนต่างแพ้ ผู้ที่เผชิญหน้าก็แพ้ แล้วก็แพ้ในที่สุดคือประเทศชาติ... ประเทศชาติก็เสียหายไปทั้งหมดแล้ว ก็จะมีประโยชน์อะไรที่จะทรงงตัวว่าชนะเวลาอยู่บนกองสิ่งปรักหักพัง.."

หลังจากที่บุคคลทั้งสองได้เข้ารับพระราชทานพระบรมราโชวาทจบแล้ว สถานการณ์ความรุนแรงต่างๆ ได้ยุติลง และพลเอกสุจินดา คราประยูร ก็ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ความมั่นคงของประเทศ ได้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

ต่อมาใน พ.ศ. 2549 ได้เกิดการชุมนุมประท้วงต่อต้านขับไล่รัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หลังจากที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ขายหุ้นชินคอร์ป 7.3 หมื่นล้านบาท เมื่อปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2549 ในที่สุดรัฐบาลได้ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรและให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่อย่างรวดเร็วในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 เพื่อจะได้กลับมามาจัดตั้งรัฐบาลใหม่ ท่ามกลางกระแสการต่อต้านที่ได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง จนกลายเป็นวิกฤติการเมืองครั้งใหม่ที่ยากจะยุติลงได้ ในที่สุดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต้องทรงมีพระราชดำรัสให้ฝ่ายตุลาการลงมาแก้ไขปัญหา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครอง และประธานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหานี้ โดยศาลรัฐธรรมนูญ ได้วินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 เป็นโมฆะ ขณะเดียวกันฝ่ายตุลาการได้เลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดใหม่จำนวน 10 คน นำเสนอให้วุฒิสมาชิกเลือกให้เหลือเพียง 5 คน เพื่อจัดตั้งเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดใหม่ต่อไป" นับเป็นการลดการกระแสของการเผชิญหน้าทางการเมืองลงได้ในระดับหนึ่ง เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดใหม่จะได้จัดให้มีการเลือกตั้งด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมต่อไป ตามที่ทุกฝ่ายปรารถนาจะให้เป็นอย่างนั้น

ดังนั้นในช่วงที่การเมืองกำลังเผชิญวิกฤต และถ้าไม่มีการแก้ไขก็อาจจะนำไปสู่การส่งผลกระทบต่อ

ต่อความมั่นคงของประเทศได้ ดังนั้นกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่กำลังเผชิญหน้ากันได้กลับเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองภายใต้ความเสมอภาคและคุณธรรมในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดได้ ยกเว้นจะมีเงื่อนไขอื่นๆ ที่นำไปสู่การเผชิญหน้าทางการเมืองครั้งใหม่

การรักษาความมั่นคงของประเทศภายใต้การคุกคามจากภายนอก

ในสมัยประชาธิปไตย ประเทศไทยต้องเผชิญกับการคุกคามจากภายนอกมาโดยตลอด นับตั้งแต่ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มาได้ไม่นาน ได้แก่การคุกคามของฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน การคุกคามจากญี่ปุ่นและฝ่ายสัมพันธมิตรในสงครามมหาเอเชียบูรพา และการคุกคามจากภัยของลัทธิคอมมิวนิสต์ทั้งในและนอกประเทศ ประเทศไทยและประชาชนชาวไทยสามารถรักษาความมั่นคงของประเทศให้ดำรงอยู่รอดจากการคุกคามดังกล่าวได้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพระบารมีของพระมหากษัตริย์ และความห่วงใยของพระองค์ที่ทรงมีต่อพสกนิกรและประเทศชาติ

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ประเทศไทยสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามได้เป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ประกาศสงครามต่ออังกฤษและสหรัฐอเมริกา แต่เมื่อญี่ปุ่นเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยจึงต้องเผชิญกับความยุ่งยากในด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยจะได้ประกาศสันติภาพหลังจากที่ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้แล้วก็ตาม โดยเฉพาะอังกฤษที่พยายามจะบีบคั้นให้ประเทศไทยยินยอมปฏิบัติตามที่อังกฤษได้ตั้งเงื่อนไขเอาไว้

ราวปลายเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2488 ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกาในขณะนั้น ได้เสนอความเห็นต่อนายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพื่อให้พิจารณาถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลในการปลดปล่อยประเทศไทย โดย ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช มีความเห็นว่าถ้าหากองค์พระประมุขจะไปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินไปติดต่อเป็นการส่วนตัวพระองค์กับผู้นำฝ่ายสัมพันธมิตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสด็จประพาสอังกฤษและฝรั่งเศส ก็จะช่วยให้อังกฤษและฝรั่งเศสมีความเข้าใจและเห็นใจประเทศไทยมากยิ่งขึ้น และถ้าเสด็จประพาสสหรัฐอเมริกา ก็จะเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของประเทศไทยอย่างแน่นอน”

ถึงแม้ว่าข้อเสนอของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ในประเด็นดังกล่าวจะมีได้นำไปปฏิบัติ เนื่องจากปัญหาความขัดข้องของช่วงเวลา แต่แนวคิดเช่นนี้ก็ได้สะท้อนถึงความสำนึกในบทบาทความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางการเมืองการทูตในยามวิกฤตได้เป็นอย่างดี ต่อมาราวเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2488 รัฐบาลภายใต้ความเห็นชอบของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ตกลงที่จะได้กราบบังคมทูลพระกรุณาให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินนิวัติประเทศในโอกาสที่เหมาะสม หลังจากกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรได้ปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้สอดคล้องกับสถานการณ์และมีความเป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2488 ต่อมาได้มีการกราบบังคมทูลอัญเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลให้เสด็จพระราชดำเนินนิวัติพระนคร

ปกป้องผืนแผ่นดินไทยท่ามกลางสมรภูมิรบ พระองค์ทรงเป็นหลักชัยทั้งของทหารในกองทัพในการรักษาความมั่นคงของประเทศให้ดำรงอยู่ และบรรดาพลกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่าในการเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่รุนแรงของประเทศ จนกระทั่งประเทศไทยรอดพ้นจากการยึดครองของคอมมิวนิสต์ในที่สุด

เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์กับความมั่นคงของประเทศในสมัยประชาธิปไตย ได้แก่ การรักษาความมั่นคงของประเทศภายใต้การคุกคามจากภายนอกในรัชกาลปัจจุบัน คือ พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2525 นับเป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับการรักษาความมั่นคงของประเทศ

บทความของสิริมา สุริยะมงคล เรื่อง *ท่องไปในแดนธรรม รอยพระบาทแห่งสันติภาพ* ในหนังสือพิมพ์ "คม ชัด ลึก" ฉบับประจำวันที่ 3 พฤศจิกายน 2549 มีความตอนหนึ่งว่า

.....จากวีรกรรมการต่อสู้เป็นเวลา 20 ปี ณ สมรภูมิมนคอยยาว คอยผาหม่น จ.เชียงราย เพื่อปราบปรามทำลายฐานที่มั่นของพรรคคอมมิวนิสต์ (พคท.) ที่จะขยายอิทธิพลมายังเมืองไทย ใน พ.ศ. 2524 กองพันทหารราบที่ 453 ก็สามารถเข้ายึดฐานที่มั่นหลักของฝ่ายตรงข้ามได้สำเร็จและจัดตั้งฐานปฏิบัติการขึ้นที่คอยผาพิทักษ์ใน จ.เชียงราย ในครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ทรงเยี่ยมเหล่าทหารและราษฎร ณ ฐานปฏิบัติการ โดยมีได้ในวันเกรงภัยอันตรายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการสู้รบเหิงจะจบไปเพียงไม่นาน...¹⁰

การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเหล่าทหารและราษฎรที่สมรภูมิมนคอยยาว คอยผาหม่น จ.เชียงราย ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2525 ได้มีส่วนช่วยในการรักษาความมั่นคงของประเทศได้เป็นอย่างดีเนื่องจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ได้รับการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์ของต่างประเทศ การต่อสู้ระหว่างกำลังทหารฝ่ายรัฐบาลกับกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่คอยผาหม่นได้ดำเนินมายาวนานถึง 20 ปี จนกระทั่งถึง พ.ศ. 2524 กองพันทหารราบที่ 453 จึงสามารถเข้ายึดฐานที่มั่นหลักของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่คอยผาหม่นได้สำเร็จ และจัดตั้งฐานปฏิบัติการขึ้นที่คอยผาพิทักษ์ในจังหวัดเชียงราย

ภายหลังการสู้รบที่จบลงไปได้ไม่นาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ จึงได้เสด็จไปเยี่ยมเยียนทหารและราษฎรในบริเวณสู้รบดังกล่าว เพื่อ

เป็นขวัญและกำลังใจของเหล่าทหารหาญที่ปฏิบัติภารกิจในการป้องกันรักษาความมั่นคงของประเทศ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2525 บรรดาราชกรจำนวนมากที่อาศัยอยู่บนดอยและพื้นราบ ได้พากันเดินเท้าเป็นระยะทางที่ไกลมากเพื่อมารับเสด็จอย่างไม่ย่อท้อ แสดงให้เห็นถึงความมีกำลังใจของราษฎรเป็นอย่างดี

ในการเสด็จพระราชดำเนินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในครั้งนั้น พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประทับรอยพระบาทของพระองค์ลงในแผ่นปูนปลาสเตอร์ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่เหล่าทหารหาญทั้งปวง ยิ่งความปลื้มปิติอันหาที่สุดมิได้ หลังจากนั้นเป็นต้นมา ก็ไม่ปรากฏการสู้รบบนดอยแห่งนั้นอีก หลายคนจึงเรียกรอยพระบาทคู่นี้ว่า "รอยพระบาทแห่งสันติภาพ"^๑

ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่าในยามที่ประเทศชาติตกอยู่ในภาวะสงครามสู้รบกับการคุกคามจากภายนอก พระมหากษัตริย์ไทยและพระบรมวงศานุวงศ์ทรงมีพระราชภารกิจและพระภารกิจในการสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดขึ้นกับเหล่าทหารหาญของชาติและหมู่ราษฎรไทยทั้งหลาย ท่ามกลางภัยสงครามสู้รบที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลจากภายนอก โดยที่พระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์มิได้ทรงหวั่นเกรงอันตรายใดๆ ในสมรภูมิ

นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้สิ้นสุดลง ประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ เริ่มจากการเผยแพร่อุดมการณ์จนเปลี่ยนสภาพเป็นสงครามสู้รบ เป็นผลให้ทหาร ตำรวจ พลเรือน และราษฎร ต้องบาดเจ็บล้มตายลงไปเป็นจำนวนมาก จนเกิดความปริวิตกในหมู่ราษฎรทั่วไปว่า ประเทศไทยจะต้องตกอยู่ภายใต้การยึดครองของคอมมิวนิสต์อย่างแน่นอน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฐานะที่ทรงเป็นองค์พระประมุขของประเทศ พระองค์มิได้ทรงย่อท้อและหวั่นเกรงอันตรายใดๆ แต่พระองค์กลับทรงสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับทหารหาญของชาติและประชาชนชาวไทยอย่างสม่ำเสมอ ดังเช่นที่พระองค์ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2525 นับว่าเป็นพระกุศโลบายที่สำคัญอย่างหนึ่งในการรักษาความมั่นคงของประเทศ

พระราชกรณียกิจที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างเสถียรภาพความมั่นคงในระดับปวงชนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมอาชีพของชาวเขา ทั้งนี้เนื่องจากในยุคที่ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ บริเวณภาคเหนือของประเทศไทยได้ถูกแทรกซึมจากชาวเขาที่อพยพเข้ามาจากภายนอกประเทศ และยึดครองพื้นที่ในบริเวณที่เป็นภูเขาและเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร เป็นที่อยู่อาศัยและทำมาหากิน ชาวเขาเหล่านี้ได้ยึดอาชีพในการปลูกฝิ่นซึ่งเป็นยาเสพติดที่อันตรายร้ายแรงและคุกคามความมั่นคงของประเทศ มีการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อปลูกฝิ่น และบางครั้งก็ทำไร่เลื่อนลอย ส่งผลกระทบต่อสภาพนิเวศและความมั่นคงของประเทศในระยะยาว^๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงให้ความสนพระทัยที่จะทรงช่วยเหลือชาวเขาเหล่านี้ให้มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมในที่ราบสูงแทนการปลูกฝิ่น ขณะเดียวกันก็ทรงหาวิธีการให้รู้วิธีรักษาต้นน้ำลำธารให้ดำรงคงอยู่ตลอดไป พระองค์ทรงตราครุฑพระวรวงศ์ช่วยเหลือชาวเขาเหล่านี้ ให้สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ อันเป็นผลดีต่อความมั่นคงของประเทศชาติต่อไปในระยะยาว

การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเข้าไปช่วยเหลือชาวเขาให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ช่วยให้

สามารถสกัดกั้นการขยายพื้นที่ปลูกฝิ่นของชาวเขาออกไปได้ และค่อยๆ หมดไปในที่สุด ชาวเขาส่วนใหญ่ได้เลิกการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยอีกต่อไป เมื่อชาวเขาเหล่านี้มีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้อย่างยั่งยืน มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็จะไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ที่แทรกซึมเข้าไปยุ่งให้ชาวเขาเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาล จนต่อมาชาวเขาเหล่านี้ได้กลายเป็น "ชาวไทยภูเขา" ในที่สุด ในระยะต่อมาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ยังทรงส่งเสริมสนับสนุนให้หญิงชาวไทยภูเขาฝึกฝนและผลิตสินค้าตามความถนัดในโครงการศิลปาชีพ เป็นการช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่อีกทางหนึ่งด้วย

บทสรุป

ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่ขณะเดียวกันพระองค์ทรงดำรงฐานะเป็นจอมทัพไทยด้วย ดังนั้นพระองค์จึงต้องทรงมีพระราชภารกิจในการรักษาความมั่นคงของประเทศภายใต้ขอบเขตแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในท่ามกลางภาวะความขัดแย้งทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยโดยตรง รัฐบาลทุกรัฐบาลล้วนมีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของประเทศ แต่แล้วเมื่อถึงที่สุดรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ พระมหากษัตริย์ก็ทรงต้องอาศัยหลักทศพิธราชธรรมมาช่วยรักษาความมั่นคงของประเทศ ในยามเกิดวิกฤตการณ์จนประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

นับตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจนมาถึงในรัชกาลปัจจุบัน สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยได้มีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคงของประเทศทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชกรณียกิจที่สำคัญในการสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศชาติ ด้วยกุศโลบายอันทรงคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรมมาโดยตลอดถึงแม้ว่าจะอยู่ในยุคประชาธิปไตยก็ตาม พระองค์ทรงเอื้ออาทรต่อประชาชนและทหารหาญของชาติในการรักษาความมั่นคงของประเทศ พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อให้เกิดความมั่นคงต่อประเทศชาติอย่างหาที่สุดมิได้มาโดยตลอด พระบรมราโชบายและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยในการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดสันติสุขแก่พลกนิกรของพระองค์ จึงเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของประเทศไทยที่ยังคงดำรงอยู่มาได้จนกระทั่งถึงทุกวันนี้

อ้างอิง

¹ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์. เจ้าชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 21. หน้า 690 - 691.

² แหล่งเดิม. หน้า 688 - 689.

³ แหล่งเดิม. หน้า 692.

⁴ เป็นคำปรารภของ พ.อ.พระยาพลพลพยุหเสนา ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2476 โปรดดูรายละเอียดใน “นายหนทวย” (นามแฝง). (2530). เจ้าฟ้าประชาธิปก ราชนิพนธ์. หน้า 433.

⁵ แหล่งเดิม. หน้า 437 - 438.

⁶ แหล่งเดิม. หน้า 439 - 440.

⁷ แหล่งเดิม. หน้า 440.

⁸ โปรดดูรายละเอียดใน สิริ เปรมจิตต์. ชีวิตและงานของพลเรือตรี อ่างนาวาสวัสดิ์ อดีตนายกรัฐมนตรี “สิ้นทอง”. (2521). หน้า 100 - 104.

⁹ ขณะที่เกิด “กบฏบวรเดช” พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประทับอยู่ที่พระราชวังไกลกังวล หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์ พระองค์ทรงมีพระราชหัตถเลขาถึงรัฐบาลที่แต่งตั้งให้ลงไปเชิญเสด็จพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับพระนครว่า “ตามทางรัฐธรรมนูญ ท่านจะต้องทรงเป็นกลาง ไม่เป็นพวกใด ถ้าทรงรับเชิญไปอยู่กับพวกใด ก็จะทำให้เสียหลักทางพระองค์ท่าน จึงเห็นว่าเมื่อได้ข่าวกล่าวห้ามปรามจนไม่มีใครฟังเสียงแล้ว ก็ยังมีทางเหลืออย่างเดียวสำหรับพระองค์ท่านะ คือรักษาความเป็นกลางไว้ให้ได้ จะมันต่อนี้ไป ถ้าพวกใดผ่านหัวหินมา ก็จะจับปลดอาวุธไว้ทุกพวก...” โปรดดูรายละเอียดใน ม.จ.ขุนพิสมัย ดิศกุล. (2544). สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น ประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475. หน้า 134.

¹⁰ ดูรายละเอียดใน “รวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย” ใน สารคดีฉบับพิเศษ. (2541). หน้า 4-82.

¹¹ ดูรายละเอียดใน “พฤษภาวิไล 35” ใน เรื่องเดียวกัน. หน้า 177 - 244.

¹² ประจวบ อัมพะเสวต. (2543). พลิกแผ่นดิน ประวัติการเมืองไทย 24 มิถุนายน 2475 - 14 ตุลาคม 2516. หน้า 561 - 562.

¹³ ดูรายละเอียดในคำปราศรัยของนายกรัฐมนตรีสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ใน อรุณเวทสุวรรณ. (2544). บันทึกภาพและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ 14 ตุลาคม 2516, 6 ตุลาคม 2519. หน้า 103.

¹⁴ วิมลพรรณ ปิตร์วัชชัย. (2546). สัญญา ธรรมศักดิ์ คนของแผ่นดิน. หน้า 216.

¹⁵ แหล่งเดิม. หน้า 345 - 346.

¹⁶ ดูรายละเอียดใน “บทความพิเศษ อำนาจตุลาการ” ใน มติชนสุดสัปดาห์. ฉบับประจำวันที่ 12 - 18 พฤษภาคม 2549. หน้า 9.

¹⁷ ดูรายละเอียดใน กนดิสริ์ คุนมงคล. (2537). การวิเทโศบายของไทยระหว่างปี พุทธศักราช 2483 ถึง 2495. หน้า 210.

¹⁸ แหล่งเดิม. หน้า 224 - 226.

¹⁹ ดูรายละเอียดใน สิริมา สุริยะมงคล. “ท่องไปในแดนธรรม รอยพระบาทแห่งสันติภาพ”. ใน หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก ประจำวันศุกร์ที่ 3 พฤศจิกายน 2549. หน้า 33.

²⁰แหล่งเดิม.

²¹ดูรายละเอียดใน คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี. *หนังสือที่ระลึกงานนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสงานฉลองราชสมบัติครบ 60 ปี*. (วันที่ 26 พฤษภาคม - 11 มิถุนายน พุทธศักราช 2549). หน้า 229 - 244.

บรรณานุกรม

- กนต์ธีร์ สุภมมงคล. (2537). *การวิเทศนโยบายของไทยระหว่างปี พุทธศักราช 2483 ถึง 2495*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บริษัทโพสดี พับลิชชิง, 2537.
- คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี. (2549). *หนังสือที่ระลึกงานนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสงานฉลองราชสมบัติครบ 60 ปี*. กรุงเทพฯ : พิธเนศพรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์.
- จุลจักรพงษ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า. (2505). *เจ้าชีวิต*. พระนคร : คลังวิทยา.
- ประจวบ อัมพะเสวต. (2543). *พลิกแผ่นดิน ประวัติการเมืองไทย 24 มิถุนายน 2475 - 14 ตุลาคม 2516*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- พูนพิศมัย ดิศกุล, น.จ. (2544). *สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น ประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน จำกัด.
- "นายหนวย" (นามแฝง). (2520). *เจ้าฟ้าประชาธิปก ราชนัผู้นิราศ*. กรุงเทพฯ : น.จ.ก. ป.สัมพันธพาณิชย์.
- วิมลพรรณ ปิตอวิชชัย. (2546). *สัญญา ธรรมศักดิ์ คนของแผ่นดิน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กองทุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์.
- สิริ เปรมจิตต์. (2521). *ชีวิตและงานของพลเรือตรี ถำรงนาวาสวัสดิ์ อดีตนายกรัฐมนตรื "ลิ้นทอง"*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ.
- สารคดีฉบับพิเศษ *รวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย*. (2541). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพ (1984).
- อรุณ เวชสุวรรณ. (2544). *บันทึกภาพและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ 14 ตุลาคม 2516, 6 ตุลาคม 2519*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อรุณวิทยา.
- หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์. ฉบับประจำวันที่ 12 - 18 พฤษภาคม 2549.
- หนังสือพิมพ์ *คม ชัด ลึก*. ประจำวันที่ 3 พฤศจิกายน 2549.